

postaláda
társszerzőnk
az olvasó

Több olyan levél érkezett szerkesztőségünkbe, melyben a levélírók mindennapi életünk visszasságait teszik szavá, nemegyszer felháborodással, irónikusan — és névtelenül. Mások arra kérnek bennünket, hogy tegyük közzé a szolgáltatás melléfogásait kipellengéző írásokat, a meggyőzés kedvéért megtörtént, konkrét eseteket említenek, a sorok végén ama „használati utasítással”, hogy nevük maradjon titokban. Mivel az olvasóinkkal megtörtént eseteket e rovat összeállításánál csak a levélírók által leírtakból ismerik, nem mindig áll módunkban a levelekben megfogalmazott gondnaktaná járni. Lényegesen könnyebb lenne a félreértések tisztázása, ha olvasóink vállalnák leírt soralkat, s nem „inkognitóban” harcolnának a visszasságok ellen. Így B. I. olvasónknak azt a tanácsot adhatjuk, „Elveszett illúziók” című írását küldje el az illetékes szolgáltató vállalat vezetőjének, vagy személyesen próbáljon sérelmére orvosást keresni. Ezek után már csak az van hátra, hogy ízelítőt adjunk az e heti összeállításunkban „csokorba kötött” észrevételekből. Tehát egybeként közöttük szó esik a városképet elcsúfító „szeplokról”, a petőfitelepi TÜZEP-kirendeltség nyitvatartásáról, a szőregi Zalka Máté utca néhány lakójának közös gondjáról, s a foci szerelemesinek bosszúságairól.

Sorokban

„1972-ben kötötték be lakásomba a villanyt. Szomszédaimhoz sem sokkal korábban, vagy később. A lényeg az, hogy itt, Szőregen, a Zalka Máté utcában 24 lakás van. A lakások két különböző áramkörön keresztül kapják az áramot. Sajnos, mi olyan „szerencsés” helyzetbe kerültünk, hogy ha bármilyen kicsi szél fúj, összezúrnak a villanydrótok, s kicsapódik a biztosíték. Következésképp nincs áram a lakásokban. Már személyesen is reklamáltunk az áramszolgáltató vállalatnál, de gondunkon ez ideig megnyugtatóan még nem segítettek. Egy időben raktak fel a vezetékerec ügynevezett merevítő pálcákat. Sajnos, túlnyomó részük már nincs a helyén, a szél leszaggatta őket. Azt szeretnénk tudni, hogy panaszkodunk mikor orvosolják? Újabb hét évet kell-e várunk és szaladgálnunk telefonálgatunk, ha kell akár este is? Azt hiszem, a kétszenléti szolgálat villany-szerelőinek is bosszúság, amikor este 7-8 óra körül kell kijönniük Szőregre, s mindössze azért, hogy egy biztosítékot kicseréljenek a trafóban. Szeretnénk, ha mi is úgy élvezhetnénk az áram előnyeit, mint az a másik 12 lakástulajdonos, akiknél

akkor is van villany, amikor mi vakoskodunk, s mérgeledünk” — írja több lakó nevében Nánási Bálintné.

„A petőfitelepi TÜZEP-kirendeltség legutóbb sem szombaton, sem hétfőn nem volt nyitva. Vezetőjét is hiába kerestük, hogy tájékoztassa a vásárlókat, mikor nyit a telep. Jó lenne, ha ilyen esetben kiférné, hogy melyik napon tudnak a lakosság rendelkezésére állni. Sok emberrel találkoztam, akik itt szeretnek volna vásárolni, de megunva a várakozást, csalódottan távoztak. Szeretném felhívni az illetékesek figyelmét arra, hogy lassan mindenért a városba kell bemennünk, ha vásárolni akarunk. Mert például nem kapható itt faanyag, ablak és ajtó, sóder, homok, nincs vascső, s hiányzanak a kertészkedéshez szükséges szerszámok” — írja Kónya Sándor a Duna utca 22. szám alól.

„Amikor a Tisza-parti villamosjáratot megszüntették, a Volán illetékesei hangoztatták, hogy a SZEOL-pályán tartott mérkőzésekre akár különjáratokkal is, de biztosítják a megfelelő közlekedést. Namármost: március 18-án, vasárnap 14 óra 40 perctől 15 óra 25 percig nem járt erre a 22-es járat sem. Így az Anna-kúti meg-

állóban népes szurkolótábor töltötte el mérgeledve a mérkőzés első félidőjét. Vagy talán, úgy gondolják az illetékesek, hogy mindegy: a megállóban mérgeledni, vagy a nézőtérén? — Nagy Ferenc, tarjáni olvasónk leveleiből idéztünk.

„Godó Jenőné, Szegedről amiatt méltatlankodik leveleiben, hogy március 19-én, hétfőn reggel 7 órakor az FI 03-08 rendszámú lo-csolóautó vezetője figyelmen kívül hagyta munkáját. Nevezetesen: olvasónkat és családját alaposan lespiccelte. Levélírónk annyit tesz a történetekhez; vajon, amikor a vezető látja, hogy a járókelők az úttesthez közel mennek, vagy várakoznak, nem tudná-e lejjebb venni a vízsugár ívét. Talán azt gondolta a sofőr — folytatja olvasónk —, hogy kezdjük a hetet tisztasági fürdővel?”

Dr. Koczor Lajosné olvasónk — nem véletlen, levélírónk biológia-földrajz szakos tanár — megnyert egy fogadást. Levélírónk tudniillik az egyik, nemrégiben megjelent Meteorológiai és csillagászati távassz című írásunkkal polemizál. E rovat összeállítója a meteorológiai állomás dolgozóit kérte, döntsék el a vitát: melyik napon kezdődik a csillagászati nyár és tél. Az érdeklődésünkre kapott válasz megerősíti a levélírónk által meghatározott időpontokat, eszerint a csillagászati nyár június 22-én, s a csillagászati tél december 22-én kezdődik. Névtelenül — vajon mi-

ért így? — javasolja egyik olvasónk: az élelmiszerüzletekben helyezzenek el ellenőrző mérlegeket, hogy a vásárlók meggyőződjenek arról, az eladók vajon pontosan mérték, azaz számoltak-e. Névtelenségbe burkolózó olvasónkkal nem értünk egyet: azt hisszük, hogy a „téma” nem is olyan kényes ügy, tudomásunk szerint több üzletben megtalálható az ellenőrző mérleg.

„A múltkorában levelet írtam a Postaláda rovatnak, melyben azt reklamáltam, hogy a posta nem szállítja házhoz a csomagot, a küldeményt be kell menni a hivatalba, s személyesen hazavinni. A posta illetékes vezetője azt válaszolta, hogy amíg nincs kiépített út az új városrészen (Északi városrész), addig nincs házhoz szállítás. Ezúttal szeretném megkérdezni az illetékeseket, mit értenek „kiépített út” alatt? Házköztől ugyanis (Ág u. 1., 125-ös épület) 5 méter 15 centiméterre van az úttest, anyaga beton. Ettől a beton úttesttől bitumenjárda vezet tízeletemen keresztül kapujáig. (A fent említett betonúton egyébként a posta csomagszállító autója hordja a csomagokat, a környező házakba, a 125-ös épület kivételével.) Mindezt azért bártorkodtam leírni, mert tegnap kaptam egy tizkilogrammos csomagot, s mint 63 éves nyugdíjas ember, röpké három óra alatt haza is cipeltem a tarjáni postától.” — írja Juhász József olvasónk.

Utcák, játszótérek

A Maros utca 11. szám alatt lakik az a levélíró, aki az új ifjúsági ház közelében tapasztalt rendbontások miatt fogott tollat. Mint írja, a ház közelében a fiatalok az utcán üritgetik a sökrösüvegeket. Sörnyitójuk nem lévén, az üveget a közhöz vágják. A környék tisztaságáért, olvasónk véleménye szerint a ház mesterek is felelősek, azaz munkájukba tartozna, hogy a ház előtt a járdát, a lépcsőházakat, s a kukák környezetét tisztán tartásák. Levélírónk feltételes mód-ban fogalmaz, mert tapasztalatai szerint sok házmaster elhanyagolja feladatát. A lakók sem mindig anyag-los — írja —, ők is többet tehetnek annak érdekében, hogy tisztaságot, rendet tartsanak környezetükben.

„Az épülő, szépülő Szeged minden lakójának kötelessége, hogy megőrizze a tisztaságot. Sokan mégis az utcán dobják el a szemetet,

messze elkerülve a szemégyűjtőket. A város „szeplokról” azonban nemcsak a járókelők okolhatók, sok helyütt tapasztalható, hogy az építőiparban dolgozók munkájuk végeztével, elvonulás után az utcán hagyják a szemetet, az építési hulladékot noha, a vállalatnak kötelessége volna a törmelék, a bontási anyagot elszállítani. Példáiban sincs hiány: a Tanácsköztársaság útja 1. szám alatt pinceklubot építettek. Az udvarra kihordták a földet, a törmelék, s ott is hagyták, mind ez ideig nem szállították el. Az efféle hanyagság a társadalmi tulajdon védelme szempontjából is káros, hiszen sokszor látni az utcán őrizetlenül hagyott deszkát, cserepet, állványfalakat, különböző személtartozékokat. Az Árpilis 4. útja—Bokor utca

Válás után

A válaszokról manapság peredet kislány az édesanyjánál maradt. Az édesanya bármennyire is kutatta a már megváltoztathatatlan, a saját magának megfogalmazott kérdésekre nem kapott választ. Aztán hallotta, hogy volt férje újra nősül. A kezdeti nehéz időben, amikor kislánya álmokra hajította fejét, sokszor idő múlásával érezni kezdte, hogy lassan hegyed a fájó seb. Szívós asszony maradt. Tudomásul vette, hogy ketten maradnak. Hogy többen is élnek így? Igen. Sajnos többen is. Ezt az édesanya is tudja. De a családi gondot, amely a vállára nehezedett, azt legjobban megélszik ő éri. Mással aligha tudja megosztani. Gyermekéért mindent megtesz, amennyi csak erejéből telik. Am úgy érzem, hogy áldozatvállalásában egyet azonban mégsem tud pótolni. Az édesapát. Barna Péter Szeged, Ságvári Endre u. 13.

A nőnapon láttam, Hazafelé ment. Kezében csomagolt virág. Távolról ismerem. Egyszerű, szerény, dolgos asszonynak. Olyannak, aki két dolgos kezével, egyenletes szorgalmával, akaraterével igyekezett mindent megtenni családjáért. Am úgy lát-szik, hogy mindez mégis kevés volt. Férje tartotta magát a váláshoz. Az azóta már iskolássá cse-

sarkán hónapok óta rozsdásodik a drága vasállvány. Jó volna, ha az illetékesek figyelnének a hanyagságra, s a felelősségre vonás sem maradna el.” — Kondella Pál tarjáni levélírónk soraiából idéztünk. Hat aláírással megerősített levelet küldött szerkesztőségünkbe Rózsa Szilveszterné, a Palánk 2. szám alól. Arra hívja fel az illetékesek figyelmét, hogy a házunk közelében található játszótér több éve igen

elhanyagolt. Elvitték onnan a szeméttároló edényt, szemétdomb van a helyén. Elkelné jó néhány mászóka is a játszótérén, hogy a gyerekeknek alkalmuk legyen egy kis testmozgásra. Sok bosszúságot okoz a szülőknél az is, hogy többen itt sétáltatják kutyájukat, ahogyan a Móra-parkot is sokan kutyajátszóternek használik. Az ebek aztán „emlékeket” hagynak maguk mögött, a játszótérrel illetlenül, illetőt játszótér több éve igen

Válaszol az Illetékes

A Délmagyarország 1979. március 23-i számának Postaláda rovatában megjelent Köznyezetünk védelmében című cikkkel kapcsolatban írja a Szegedi Élelmiszerkiskereskedelmi Vállalat igazgatóhelyettese: „Az utcai szeszital-fogyasztást vállalatunk is elítéli. Ennek megakadályozására — hatósági szabályozás hiányában — saját hatáskörünkön belül igyekszünk mindent elkövetni. Korábban több alkalommal — a cikk megjelenését követően ismételt — kiadtuk rendelésünket, mely szerint szeszest italt az árudában

felbontani szigorúan tilos! Tilos továbbá a szeszest italok felbontásához szükséges eszközök boltból és kívülről elhelyezése, illetve a vásárlóknak történő átadása (dugóhúzó, sörbontó stb.). Tudjuk, hogy ezek az intézkedések nem szüntetik meg az utcai italozást, ezért örmel fogadnánk, ha ezt — néhány nagyvárosunkhoz hasonlóan — Szegeden is rendezel tiltani, illetve az elkövetők ellen szabálysértési eljárást kezdeményeznénk.”

Összeállította:
Ladányi Zsuzsa

Bátyai

Jenő

11.

Az újjáépítés krónikája

A háború után

Az első világháború alatt lelassult a város fejlődése. Talán csak egy jelentősebb épülettel számolhatunk ebből az időből, amely éppen a háború elejére készült el. Ez a Kálvária (ma Úttörő) téren felépült, Orth Ambrus és Somló Emil tervei szerinti gépipari technikum épülete, mérsékelt zseccsészis stílusban. Átadását követően katonakórháznak foglalták le, majd 1920-ban a Kolozsvárról ide települt egyetemi klinikáknak adott otthont. A Gabonatermesztési Kutatóintézet újszegedi épületének terveit 1914-ben készítette Bobula János. A kivitelezéssel Ligeti Béla a háború miatt csak 1921-ben készült el. Ugyancsak a tízes évekből való a vakok újszegedi intézete, Perhács Lajos tervei szerint.

A háborút követően Berzenczey Domokos városi főmérnök irányításával az elhanyagolt közművek és épületek felújítására tervet dolgoztak ki, és ezek megvalósításában nagy segítséget kapott Szikszay Gerőtől, akinek tervei alapján a szegedi közúti hidat 1928-ban átépítették. A rakpart-fal 80 méteres csuszamlásának felújítási tervét Zsiday Imre készítette. Az elavult, gőzüzemű, Worthington-szivattyús vízművet 1930-ban elektromos üzeműre állították át. Sokat foglalkozott Berzenczey az utak és a terek burkolásának, a közvilágítás és a vízellátás javításának kérdésével. Az ő ideje alatt indult meg és fejeződött be a város gázvilágításról elektromos világításra való áttelítése. A város vezetését

további bérházak építésére vette rá, aminek eredményeként nyolc jelentősebb épületet emeltek. Munkásságának köszönhető a ma is meglévő újszegedi strandfürdő és két jelentősebb sportpálya. Berzenczey jó szakmai kapcsolatairól révén nyerte meg több szegedi terv elkészítésére Hüttl Hümér professzort, akinek tervei alapján újították fel a Zolt Alajos által 1891-ben tervezett Dohánygyár (ma Ruhagyár) több épületét, készítették el a rókus iskolát és tornacsarnokot, továbbá négy óvodát a városban. Mint említettük, a fogadalmi templom megvalósítását 1925-ben folytatták. A 81 méter hosszú, 51 méter széles építményre 93 méter magas tornyokat emeltek. Orgonáját, amely Európában, a milánói követően a második, Geyer József és Antos Kálmán tervezte, és a neves pécsi orgonakészítő, Angster gyártotta, 10 ezer 180 sippal, amelyek közül a legkisebb 1,5 centiméter, a legnagyobb 5 méter nagyságú. Örát Csury Ferenc szegedi orgonamester készítette. Hazánkban ez a legnagyobb méretű toronyóra-számlap. Öt harangjából a legkisebb 2,5, a legnagyobb 85,4 mázsás. Ugyancsak Csury készítette a dóm homlokzatával szemben, az egyetemi épület tetején levő zenélő órát, amely meghatározott időközönként szólal meg, miközben felvonulnak az egyetem rektorát, dékánjait és diákjait mintázó alakok. A sokat vitatott, többek által „gyökértelen”-nek nevezett épületet 1930-ban szentelték fel, és a köré épült épületgyűjtéssel a városképet új elemekkel meghatározó színtelletté vált.

A régi szegedi belváros, a Palánk egy részét 1926-ban vették csákány alá, és ezzel eltűnt a nagyvíznek is ellenálló barokkos városrész, a maga szűk, girbe-gurba kis utcáival. Először a gyermekklinikát építették fel, utána a volt szemkórházból alakították ki a szemészeti klinikát, majd a sebészeti klinika következett. A belgyógyászati klinikával körülbélül egyszerre épült a bőrgyógyászati klinika. Ezt követően készült el a nőgyógyászati klinika. Az idegyógyászati klinika a jelenlegi Móra Ferenc Szakmunkásképző Intézetben, a millennium évében készült közös hadseregi katonakórházban kapott elhelyezést. A klinikai épületeket Korb Flóris és Kappéter Géza tervezték, a célnak megfelelően, de minden különösebb művészi ihlettség nélkül. A fogászati klinika épületét, a volt Tóth-szanatórium épületét Szivessy Tibor tervezte, 1937-ben, s vele egyidejűleg az

Ilona utcai hűtőházat. A gyufagyár jelenlegi formáját Román Miklós elképzelései szerint alakították ki, szintén a húszas években.

Rerrich Béla a Templom tér beépítésére olyan megoldást javasolt, amellyel az alkalmazott anyag, annak színtartása egyszerű keretet ad a templomnak, amelynél jobb el sem képzelhető. Az árkádok épületesport illetője valószínű a stockholmi városháza, vagy a hágai királyi palota udvarának színes téglarchitektúrája lehetett. A téglahomlokzat, az árkádok oszlopainak merész megoldása mind azt a merevséget igyekeznek feloldani, amit a templom monumentalitása parancsol a térre. A tér építése 1930-ban abbamaradt, Rerrich tervének csak a fele készült el. Ő ugyanis a javasolta, hogy a templomot a másik három oldalról is fogják keretbe. A tér végleges beépítését mindenesetre Rerrich elképzeléseinek figyelembe vételével most igyekeznek megoldani. Rerrich kertépítő mérnök volt, és minden bizonylan ebből művészetét adta a tér szép mintázású követemegoldásában. A közel négyzetes alapú, több mint egy hektár területű teret, a dóm előtti lépcsők szélességében, világos alapon sötét vonalazással, a két szélső mezőt pedig sötét alapon világos vonalazással tagolta. Milyen kár, hogy 20 éve nem láthatja az ember.

A változatos kiképzésű árkádok alatt 1931-ben alakították ki a Nemzeti Emlécsarnokot, amelyben a magyar irodalom, a tudomány, a művészet kiválóságainak szobrai, emléktáblái helyezték el, azóta is gyarapítva sorukat. Két. szervesen is panteon ez a létesítmény, mert a szobrokat a legjobb művészek készítették, több tucat Stróbi Alajos hagyatékából került ki. A XI. századból való, nyolcszögletű, csonka Dömötör-torony restaurálását is Rerrich végezte, 1931-ben, amikor a kovácsoltvas ajtókat, az Elet kapujának szimbolikáját is elhelyezték rajta. Belső freskói Aba-Novák Vilmostól valók.

Rerrich Béla a Dóm térre olyan csodálni való épület-egyettest álmódott, amely igazi építészeti formákat alkalmaz. Öszintén, egyszerűen bának a téglával, és bátran mutatja meg a vasbetont. Nem cirádáz, malterből vagy gipszből nem készíti „faragott” követ, nem alkalmaz hosszú, keskeny ablakokat, hanem kitarja a falat, hogy minél több fény és levegő jusson be az épületbe.

(Folytatjuk.)